

Förstärkt skydd för franchisetagare

För drygt ett år sedan skrev jag i Fast Food (1/2005) att en statlig utredning hade tillsatts för att undersöka om det fanns behov av lagstiftning omkring franchising. Utredningen, döptes till Upplyst franchising (Ds 2004:55) och presenterade sitt förslag i oktober 2004. Förslaget går ut på att det ska införas lagbestämmelser om att en franchisegivare ska vara skyldig att lämna skriftlig information till en franchisetagare om franchiseavtalet innan avtalet ingås.

Förslaget har nu remissbehandlats och regeringen har lämnat en proposition, alltså ett lagförslag, till riksdagen. Det är mycket troligt att lagförslaget kommer att antas, varför en helt ny lag om franchising kommer att träda i kraft den 1 oktober 2006.

Sammanfattningsvis innebär lagförslaget att en franchisegivare ska vara skyldig att innan ett franchiseavtal ingås ge en franchisetagare skriftlig information om innebörden av franchiseavtalet och övriga förhållanden som är av betydelse med hänsyn till omständigheterna. Det ska ske i "god tid", varmed menas minst två, men möjligen tre veckor innan franchiseavtalet ingås. Vidare innehåller lagen en ny definition av franchiseavtal.

Den nya definitionen av franchiseavtal ser ut så här:

Med franchiseavtal avses i denna lag ett avtal varigenom en näringsidkare (franchisegivaren) kommer överens med någon annan (franchisetagaren) om att denne mot ersättning skall använda franchisegivarens särskilda affärsidé om marknadsföring och försäljning av varor eller tjänster. Som ytterligare förutsättningar för att ett avtal skall anses vara ett franchiseavtal enligt denna lag gäller att franchisetagaren enligt avtalet skall använda franchisegivarens näringskännetecken eller andra immateriella rättigheter samt medverka vid återkommande kontroller av att avtalet följs.

Vilka omfattas av lagen?

Enligt den nya definitionen omfattas inte bara de kedjekoncept som man betraktar som "traditionella" franchisekedjor av den nya lagen, utan även andra kedjor där kaféet eller restaurangen arbetar enligt ett koncept som styrs av leverantören och där man skall använda leverantörens varumärke eller andra rättigheter.

Franchisegivaren ska ge franchisetagaren följande information:

- ◆ En beskrivning av den verksamhet som franchisetagaren ska bedriva;
- ◆ Uppgift om andra franchisetagare som franchisegivaren har träffat avtal med inom samma franchisesystem och omfattningen av deras verksamhet;
- ◆ Uppgift om den ersättning som franchisetagaren ska betala till franchisegivaren och övriga ekonomiska villkor för franchiseverksamheten;
- ◆ Uppgift om immateriella rättigheter som ska upplåtas till franchisetagaren;
- ◆ Uppgift om de varor eller tjänster som franchisetagaren är skyldig att köpa eller hyra;
- ◆ Uppgift om konkurrensförbud som ska gälla under eller efter den tid som avtalet gäller;
- ◆ Uppgift om avtalstiden, villkoren för förändring, förlängning och uppsägning av franchiseavtalet samt de ekonomiska konsekvenserna av en uppsägning;
- ◆ Uppgift om hur en tvist med anledning av avtalet ska prövas och vad som ska gälla i fråga om kostnadsansvar för en sådan tvist.

Närmare ledning för vilken information som ska omfattas av uppräknningen ska bl.a. kunna hämtas dels från Svenska franchiseföreningens rekommendationer om franchisegivares upplysningsplikt, dels från UNIDROITS modellag om franchising.

Särskilda regler

Regeringen har också övervägt om det behövs särskilda regler om vad som ska gälla för att säga upp franchiseavtal och om det skulle införas regler att skiljeklausuler i franchiseavtal ska jämkas, alltså justeras till franchisetagares förmån. Båda frågorna besvarades nekande, men regeringen förklarade att när det gäller skiljeklausuler avsåg man att i ett senare sammanhang ta ställning till om det borde vidtas åtgärder. Åtgärderna skulle då generellt öka möjligheterna att jämka eller ogiltigförklara skiljeklausuler mellan näringsidkare.

På grund av den nya lagen bör de som kan omfattas av lagen kontrollera att informationsmaterialet till blivande samarbetspartners uppfyller lagens krav och innehåller all relevant information om vad ett samarbete innebär. Vidare bör leverantörer och franchisegivare se över sina rutiner vid avtalsskrivning, så att man kan säkra bevisning om att informationsmaterialet har överlämnats och att det har skett i god tid innan avtal träffas.

Hur tillämpas lagen

Lagen kommer att vara tillämplig på avtal som ingås efter lagens ikraftträdande, den 1 oktober 2006. Emellertid anmärker regeringen i förslaget att franchisegivare i god tid innan lagens ikraftträdande bör se över den information som har lämnats till franchisetagare i pågående samarbeten. Om det kan antas att en franchisetagare inte är tillräckligt informerad i något avseende som täcks av lagen bör franchisegivaren se till att denna brist rättas till.

Om ett befintligt samarbete förlängs kan lagen bli tillämplig om förändringarna i det nya avtalet är så omfattande att man kan säga att det rör sig om ett nytt avtal. Ett franchiseavtal som överförs till en ny franchisetagare omfattas av den nya lagen.

Informationen måste vara klar och lättbegriplig och franchisegivaren kommer att ha bevisbördan för att information har lämnats.

Om en franchisegivare inte lever upp till lagens krav kan Marknadsdomstolen ålägga franchisegivaren vid vite att lämna sådan information som sägs i lagen. Marknadsdomstolen agerar dock inte utan att någon har väckt talan. Talan kan väckas av en franchisetagare, en sammanslutning av näringsidkare eller annan sammanslutning som har ett befogat intresse av att företräda näringsidkare.

Svenska Franchise-föreningen är en ideell organisation som startade 1972 och har sedan dess arbetat aktivt med att värna om franchising i Sverige. SFF har idag ca 110 st medlemmar och arbetar aktivt med att rekrytera fler. SFF ändamål är att sprida kunskap om franchising och att verka för att franchising bedrivs på ett klanderfritt sätt. Visionen är att franchising ska uppfattas som en allmänt accepterad och uppskattad företagsform i Sverige.